

دهمی من گۆتارهك لسر سترانیژی هیژا
حیدر باجلوری دگۆفارا رهوشهنبیری یا
وی دا (هژمار ۹۷) بهلافکری ، من باور
هدکر دی هندهك سر قهلمك جارهكا دی
نسر سترانیژهکی یان سترانیژهکا دیا
هندابوی بدهست من کلفن . کووچکا
ستران و لاقۆند کوردی پی رهوشنتر و
خاتمهدانتر کفیت ، ههتا ئەف ریزکه هیدی
هیدی لسر (زهما شکاک) دهاشمزینکا من دا
روژهکی خربوین .

عبدالرحمن مزوری

زهما شکاک

خویک دستاندن . . ئەفی (زوبهیری) گهلهك سترانیژدی وی دزانین
و دگوتن . محابن ئەفرو نهمایه و ههمی دگهل خو برن . ئەم نزانین
(زهمی) کهنگی چویه بهر دلوقانیا خودی . . ؟ ! چونکی وهسا
یابهلافه کو ئەو جارهكا دی دگهل (ئهسمیخانا) فاملیا شهکر ئاغایی
گرافی . فهزفری زوزانا و سالوخید وی ئیدی ژمه هاتنه برین .
یازانایه کو هندهك مشهختیید جهنگا جیهانی یا بهکی پشتی
هه یامهكا چاک لبادینان مابن زفرینه جهنید خو ژوان بنه مالا شهکر
ئاغایی کورپی عمهه ئاغایی گرافی (۱) ژکوچه ریژد ئهروشیا بهردو
کورپید خو هه لهزگین و بابهکر ئاغای .

وه دیاره (زهمی) گهلهك بدلی خیزانا وی (ئهسمیخانی) فه
نویسیایه لهوړا دگهل خو زفراندی به زوزانا .
ئهفهژی قهفتهك ژسترانیژد (زهما شکاک) کو مه ژزارد هفی هیژا
حهجی عمهه ریژدی بیژهی (۸۳ سالی به) روژا شهمی
۱۹۸۳/۹/۳۰ ژ تومارکرینه .

۱ - جهواهری

دی رابه جهوی جهواهری

بهژنا ته زرافه تیرهکا .

لهر چادری

ئهزی رابم دهستی جهواهره سملی

بگرم وپرهفیم

بهم دهشتا نهوجانی خانا (تهپیر گوری) (۲)

دی رابه جهوی جهواهره

ئاخی وی (زومهیران) ه ، بهلی دناف کوردادا ناقدیره (بهزما
شکاک) یان ههر (زهمی) بتی .

(زهمی) دگهل مشهختیید جهنگا جیهانی یا بهکی ژهروکا
روژهلاتی ژهر ئورسی ره فی بو . . ههتا گه هشتی به دهشتا بهرینا
دوبانی لناف گوندید سلیفانه یا . ئاسیپی و ئهمرشتی و بیژهی و
قادیا . . ژوان گوندانه ئهویژد (زهمی) چونی و دیتین و تیدا
هه یامهکی ژای .

هیژا ههجی عمهه ریژدی بیژهی کو سالا ۱۹۰۰ ز زده یکبویه و
ئهفرو سالا ۱۹۸۳ ز ژنی وی بدرستی (۸۳) سالن . دبیژت من
(زهمی) چاک دیتی به : ژنهکا بخوفه و بلند بو . . دیم خر و ژنهانی
دابییی (ئاغازه) . . ویکافی زهم دژی (۴۰) سالی دا بو . کو
ئهز چارده - پازده سالی بوم . . فهشارتی چهل و چیا ژهر
(سههه بهرلکا) میژوی .

ئانکو مروّف دکارت بیژت (زه) ددهور و بهریژد سالا
۱۸۷۵ ز هاتی به دنی و سالا مرنا وی (ئهفرو) نه گهلهکا رو هه .
(زه) هه یامهكا باش لدهههرا بادینان مایه . . لدههوات و
خوشی یا ، لژیار و تهحلی یا . ستران گوتینه . . ههتا دکووچک و
دیوانید گهلهك ئاغا و میرهکید دههه ریژا زی گوتینه . وهکی
کووچکا عههه ب ئاغایی سلیفانه بی لگوندی (خره نویری) و
محمد ئاغایی زاخوی و شهکر ئاغایی گرافی و سعید ئاغایی
کووی . . ههتا وهلی هات سترانیژدی وی بهلافبون و کهته
نافزارا و خهلکی بخو ژنگرتن و بزارفه کرن . وهکی سترانیژی
ناقدیر زوبهیری محو رهشووا بی هاجانی ، کو خهلکی ئاسیپی
بو ، دگهل مودیر ناحی ویری بهری جهنگی دهخل دیفان و

رهزلیلی تو عزیزا باق وبرا
نهزی راجم دهستی جهواهره سلمی
بگرم و بره فیم

بیم دهشتا نهوجانی
لناف هرچهند مالید موهاجرا
دی رابه جهوی تورین جهوی
تو خهزالا چولا چاف ل خهوی
پشتی جهواهره سلمی
لناف عه شیرید کوردا

من کهس نهفی
دی رابه جهوی نهز چبکه م ژفی بهختی
من جهواهره سلمی دیتو
بته نا کراسی مهلهسی
لسهر تهختی
طالع و بهختی من و جهواهره سلمی
هرچهند مالید مه سیفیللا

بون مشهختی

دی رابه جهوی تورین جهوی
تو خهزالا چولا چاف ل خهوی
پشتی جهواهره سلمی
لناف عه شیرید کوردا
من کهس نهفی

۲ - حوسینی چهرو

ده وهیلو . . ده وهیلو حوسینورا
مه شه رکی دانی لروژا نهینی
مه هیله کا دانی لروژا نهینی
سوارید مالا بائی من سواربون
په یا که تن ل کوسکا خویانا
فی که مینی

نهزی دهستی خو دله شی حوسینی چهرو دگه پریم
هرچار تلید من مه شیان
خویانا ده فی فی برینی

ده وهیلو . . ده وهیلو حوسینورا
مه شه رکی دانی لکرتی یا ره ننگین بکتیرو
ژمالا خوئلدی ناسر سیاربون ،

ژنو میرو

چوپون پیشی یا حوسینی برا ، بائی نه حمه د
نیکک سوپرو (۳)

چهوا نرینید حوسینی چهرو لمن تین
مینا نرینید عه لی شیرو

ده وهیلو . . ده وهیلو حوسینورا
فا خوش میران وعه گیدان شهر په بیدا کر
قهلسه میرا پالی خودا کئفرا (۴)

جهی خو ته نا کر
حه یفا منا دکه فی عه گید و خوش میرا . .
خودا کوزنتی

قهلسه میرا ژنید وان بته ناهی
ل خو مارکر

۳ - یار یار

ده یار یار میری من یار یار
من سونده کا خاری بیاسینی
سوار ناچم فی پاتونئی و فی پانزینی (۵)
ناچم به دلیا شهوتی
وقه بول ناکه م نه مری دهوله تی و
فی قانونینی

ده یار یار میری من یار یار
من سونده کا خاری بفورقانه
ناچم به دلپسا شهوتی بدوکانه
خودی خراب بکته مالا مأموری دهوله تی
دهستی میری من
سیاری به شو ، بائی موپسا به گی ، گولا وه لانا
گرتبو داری که لامچی
به ری وی دابو کورکا نه رزه رو می
نهز قه بول ناکه م نه مری دهوله تی
واستنتظا قان فه لانه

ده یار یار میری من یار یار
من سونده کا خاری بشیلاهی به
ناچم به دلپسا شهوتی وا ب بی به
خودی خراب بکته مالا مأموری دهوله تی
دهستی میری من

سیاری به شو ، بایی مویسا به گئی ، گولا وه لانا
 گرتبو داری که لامچی
 بیری وی دابو کورکا نهرزه رومی
 نهز قبول ناکم نهمری دهوله تی
 نهمری دهوله تا نوسانلی به
 ده یار یار میری من یار یار

—————
 ۴ - طاهر خان^(۶)

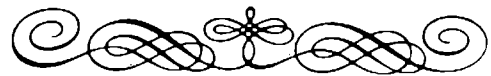
نهزی بقلینی یا رهنگین که تم سهر سی گرا
 تهنگا ددهستی طاهرخانی
 که کی زهرزی ، بایی جه میلی ،
 دشوغلی مینا خویانی
 پیت وچرا
 عهسکه ری گاور ماکوا عهجه می گرانه . .
 نه فرو شهری که تی به سهر ملید
 هردو برا
 تاغاوو بهردی
 میری من بهردی
 جهله با گاور عهجه می گرانه ،
 پافی سهر زهندی
 عهسکه ری ماکوا عهجه می دهر باز بکه ،
 حه یا خویانا مهلازکه نندی
 نهزی بقلینی یا رهنگین که تم بپاوانه^(۷)
 عهسکه ری ماکوا عهجه می گرتی ،
 دیوان و دیوان خانه
 ههچی پیسی چه پهللی لقووره بارگیره کی سواربو . .
 لثورتا مهیدانی سه کنی
 پشتی بایی زهرزی ، که کی جه میلی ،
 ناپی ره فیایی دیژن :
 نه م تاغانه ! !
 تاغاوو بهردی
 میری من بهردی
 عهسکه ری ماکوا عهجه می دهر باز بکه ،
 حه یا خویانا مهلازکه نندی
 نهزی بقلینی یا رهنگین که تم وا بیسه
 عهسکه ری ماکوا عهجه می گرانه . .

که تین کوسکان وتایی به
 جابه کا خیری هاتی
 هند دیژن بایی زهرزی گرتی به .
 هند دیژن وی کوژی به
 من سهد حه یف و مخابنی جوانی یا بایی زهرزی ،
 که کی جه میلی ، ناپی ره فیایی
 لسهر سینورید عهجه ما حه یله حه یله ،
 بی خوه بی به
 تاغاوو بهردی
 میری من بهردی
 جهله با گاور عهجه می گرانه ،
 پافی سهر زهندی
 عهسکه ری ماکوا عهجه می دهر باز بکه ،
 حه یا خویانا مهلازکه نندی

—————
 ۵ - محمدی زهری

محمدی لاوو نهزی ناچم باطنانی ،
 لسهری که نندی
 وی لمن خوش تی ،
 دهنگی بلبل وکوی به نندی
 نهز ناکه قم حه یفا کوژتا میرا . .
 حه یفا منا دکه فی سهر وی حه یفی
 بهری کوچهری بایی (زهریف خانی)
 دابو سهر باژاری (مهلاز که نندی)^(۸)
 نابی محمدو نابی
 من چه ندجارا گوته ته شهری رومی گرانه ،
 شهر قیرا نابی
 محمدو لاوو نهزی ناچم باطنانی ،
 لسهری ملی
 وی لمن خوش تی ،
 دهنگی که وا و فی بلبل
 نهز ناکه قم حه یفا کوژتا میرا . .
 حه یفا منا دکه فی سهر وی حه یفی
 بهری کوچهری بایی زهریف خانی
 دابو سهر باژاری (رهش تونجه لی)^(۹)
 نابی محمدو نابی

من چندجارا گوته ته شهري رومي گرانه ،
 شهر قيرا ناي
 محمدو لاوو نهزي ناچم باطنائي ،
 لسهري گاري
 وي لمن خوشتي
 دهنگي بليلي وسهوتا قازي
 نهز ناکهقم حيفا کوژتا ميرا . .
 حيفا منا دکه في سهر وي حيفي
 بهري کوچهري باني زهریفخاني
 دابو سهر باژاري (تھشير بازي) (۱۱)
 ناي محمدو ناي
 من چندجارا گوته ته شهري رومي گرانه ،
 شهر قيرا ناي

۶ - لي داي

لي داي . . لي داي
 منو ديارى شهري خوبانا في بهري
 زهندي باني جهميل گولي سيارا برينداره
 ناگرت سهروگو هيد ،
 خوباني همداني (۱۱)
 شادان وشوهيديد باني جهميل
 گولي سيارا گهلهکن
 سيجا هيرش کري سهر چهپهري خواهني
 عهينهلي (۱۲)
 نهز نيسيرا باني جهميل
 گوينا سياري همداني
 نهز بهتي
 لي داي . . لي داي
 بهژنا باني جهميلي روحانا نرگزکري
 مني گيراندبو باژر باژر . .
 ژکه يفا دلي خواهرا قورمزکري
 شادان وشوهيديد باني جهميل گهلهکن
 روژا شهري گران هيرش کري

سهرچهپهري خواهني بيست وينج چهفاتيد
 نوي تيزکري
 نهز نيسيرا باني جهميل
 گوينا سياري همداني
 نهز بهتي
 لي داي - لي داي
 زدلي مرا خوبانا خوش نهالي
 وي لمن خوش تي ،
 دهنگي چويه چوي وهوارو
 گاله گالي
 نهز ناکهقم حيفا کوژتا ميرا . .
 حيفا منا دکه في سهروي حيفي
 قومسوريد رومي
 تهرمي باني جهميل کري نارمانجا
 ني خواهي يا في قهوالي
 نهز نيسيرا باني جهميل
 گوينا سياري همداني
 نهز بهتي

۷ - دوتمام

لي لي دوتمام . . دوتمام
 ههکه ژهر ته نهيت
 تزي گوندي مه زهرينه
 پاخليد فان زهريا شهماموکيد نافارهزا ،
 سور و سپينه
 ههچي خورتي في زهماني يارهکا بدلي خو
 دگوندي دا نهيت
 ههبا ساخن چاف لدهرن ، لي هيفينه
 لي لي دوتمام . . دوتمام
 ههکه ژهر ته نهيت
 تزي گوندي مه تهسهرن
 پاخليد فان تهسهررا شهماموکيد نافا رهزا ،

(۲) تەپەرگورى : نالى وى (پەرگولى بە) دىكى تەپەرگورى جولىمىزگى بېزدا
من زېمىر قالى وەلى ھانى بە .

(۳) ئىك سوزو : ئىك سيارو - كوحوسىنى ھەرۇ بتى بو زېمىر قالى
وەلى ھانى بە .

(۴) كىفرا : كىفرا ، تە ھىند بەرى .

(۵) پايون : ەمرە بانەنە ھەسپ دىكىش ، بىكوردى دىئىنى : تەگەلەتورى .
ئۇزاردەلى مەلا قاسى سىھىلى مە ھەمدا روزا ئەينى ۱۹۸۳/۱۰/۷ ز .

(۶) ھىزا ئوردىخانى جەلىل دېھرتوكا خودا (سترانى زارگوتتا كوردا
بەتارىقى - ب : ۳۴۹) سترانەك بنالى طاهرخان توماركرى بە ، پىندى بە
بىئىن ئەف دەقە باشقەبە . ع . م .

(۷) قلىنى : بائىرەكى شىكاكايە لەموروشىئەد وانى .

(۸) مەلازكەند : نەدويرة ھەر (مەلازكورد) بىت كو دىكىتە زورى يا
دەريا وانى .

(۹) تونجىلى : دىكىتە روزھەلتى تۇقات وسىواس لىئىرى يا ئەرزىجاندا .
دىيارە كورد دىئىنى رەش تونجىلى .

(۱۰) من نىزانى بائىرى (تەشىرىزى) دىكىتە كىفە ؟ !

(۱۱) ھەمدانى : رەنگەكى ماھىنا بە .

(۱۲) ەينەلى : رەنگەكى تەھنگايە .

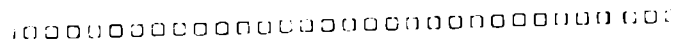

سۆز و زەرەن
ھەجى خورتى فى زەمانى يارەكا بدلى خو
دىگەندى دا نەبىت

ھەيا ساخن ، دېئى ھىئىنە ، چاف لەدەرن
لى لى دوتمام . دوتمام
گەلى دودى دو دەرىنە
قەركا بەژنا بلند
زۇحلان ومەرجانان . .

خالى نىنە
جابهكا خىرى زوزانا ژمرا ھانى بە
ئەفرو بەژنا بلند
خەملى وكوكىد . خو دانىنە
لى لى دوتمام . دوتمام
گەلى دودى بىكەرەنگە
قەركا بەژنا بلند
زۇحلان ومەرجانان . .
چەندا تەنگە

جابهكا خىرى زوزانا ژمرا ھانى بە
ئەفرو بەژنا بلند
نەماى رەنگە

فەروز و دەھمەن :

(۱) شەكر ئاغالى كورى ەمەمەر ئاغالى گرافى پىشى مەسخت بوى ل گوندى
(تاسىپى) ئاكنجى بو . . دەما زفرى بە زوزانا پىشى جەنگى بەدەستىد
مىرەكىد (چەلى) ھانە كوزن ، ھەتا موىسالى ھاجا پاشى تولا وى فەكر ،
گەلەك ستران بىكوزنا وى ھائىنە گونن وەكى :

ھاي شەنگە شەنگە ، شەكر ئاغا شەنگە

سەر مل گرانە ،

ل ملا ھەفت رەنگە

كەرىمى بابو ، دىوانا تەنگە

لەسەرى دىوانى ژدىوانى پىدا

چەمىيا سىلى ،

مىر خەبەر پىدا

ھەيفا شەكر ئاغالى كەنى بە دتەنگىدا

(زۇزاردەلى ھىزا مەلا قاسى سىھىلى مەھمەدا روزا ئەينى ۱۹۸۳/۱۰/۷)